

jemnim španskim kolesarjem nesreča, ki bi lahko doletela vsakega. Glede na informacije, ki smo jih dobili iz svetovnega spleta, je skorajda jasno, da je šlo za zastrupitev. Mnogo neujemajočih podatkov res lahko kaže le na nesrečo in ne na načrtno uporabljanje dopinga. Zavedamo pa se, da nam vsi podatki niso dani in da nimamo dovolj teoretične podlage, da bi lahko strokovno trdili to ali drugo. Najverjetneje nikoli ne bo jasno, kaj se je zares dogajalo, je šlo za zaroto proti uspešnemu kolesarju ali pa se je res medicinsko dokazalo, da je šlo za prevaro. Nekateri pravijo, da športniki lahko začitijo športnika, ki goljufa, in morda je to res, a še vedno se vsi borijo za prvo mesto in nekateri bi storili marsikaj, kot npr. nekomu nastavili past, le da bi oni prišli do slave. Kot se je Contador izrazil sam, da je bil večkrat na napačnem mestu ob napačnem času, se nam zdi, da se je zgodovina zopet ponovila, pa čeprav bi lahko trdili, da se naključja ne ponavljajo.

Marija Šarapova

Patricija Agnič in Izabela Lužnik

Znana ruska tenisačica, Marija Šarapova, je 26. januarja leta 2016 po porazu proti Sereni Williams v četrtfinalu Odprtega prvenstva Avstralije opravila doping kontrolo, ki je kasneje pokazala pozitiven rezultat zaradi prisotnosti prepovedane snovi v njenem vzorcu. 7. marca je na izredno sklicani tiskovni konferenci v Los Angelesu (ZDA) dala izjavo za javnost, v kateri je razkrila, da je bila pozitivno testirana zaradi uporabe meldonija, ki ga je Svetovna protidopingška agencija (Wada) dala na seznam prepovedanih substanc na začetku tistega leta. S to novico je presenetila javnost, saj so ljudje pričakovali, da bo na tiskovni konferenci napovedala svojo upoko-jitev (Clarey in Tierney, 2016). Šarapova je namreč tekom svoje profesionalne kariere utrpela več poškodb (leta 2008 je tudi prestala operacijo rame), ki so jo v tistem času še posebej omejevale in zaradi tega ni bila več sposobna odigrati tolikšno število dvobojev, kot jih je lahko včasih.

Šarapova je v svoji izjavi trdila, da ji je njen družinski zdravnik predpisoval omenjeno zdravilo od leta 2006, ker so se ji že takrat začele pojavljati zdravstvene težave. Mnogokrat je bila bolna, imela pomanjkanje magnezija in srčno aritmijo ter pojavljali so se ji prvi znaki sladkorne bolezni, ki je bila pogosta v njeni družini. Zdravnik, ki je Rusinjo zdravil od leta 2004 do leta 2012, ji je kasneje v karieri

Literatura

1. Contador tests positive. (2010). *The science of sport*. Pridobljeno s https://sportsscienists.com/2010/09/contador-tests-positive/?doing_wp_cron=1582737636.1905770301818847656250
2. Nov madež v kolesarstvu. (2010). *Dnevnik*. Pridobljeno s <https://www.dnevnik.si/1042391828>
3. Lovro Žiberna (2019). Boj proti dopingu v kolesarstvu. *Vita*. Pridobljeno s https://www.revija-vita.com/vita/82/Boj_proti_dopingu_v_kolesarstvu?fbclid=IwAR1M2zf_OstshBSnt5Nu_V9ehsxm-yk7RdXw9TGPGr9-Lo6FDYdlvjU0mYM
4. Laura Corbit (2012, 8. februar). Alberto Contador banned for doping, but what is clenbuterol?. *The conversation*. Pridobljeno s <https://theconversation.com/alberto-contador-banned-for-doping-but-what-is-clenbuterol-5246>
5. Alberto Contador (2020). *Wikipedia*. Pridobljeno s https://en.wikipedia.org/wiki/Alberto_Contador#Doping

Marija Šarapova na tiskovni konferenci v Los Angelesu. Povzeto po Tennis star Maria Sharapova failed drug test at Australian Open, faces suspension by ITF. (2016, 8. marec). *The Straits Times*. Pridobljeno s <https://www.straitstimes.com/sport/tennis/tennis-star-maria-sharapova-failed-drug-test-at-australian-open-faces-suspension-by-itf>

tudi svetoval, da naj pred pomembnejšimi tekmami poveča odmerek meldonija na 3 do 4 tablete (1 uro pred tekmo) (Steinberg, 2016). Od leta 2010 so za njeno uporabo te substance vedeli le še njen oče, zdravnik in menendžer, saj naj bi to prikrivala pred člani svoje podporne ekipe (Steinberg, 2016). Petkratna zmagovalka Grand Slama in ena izmed najbolje plačanih športnic na svetu je javno prevzela polno odgovornost za svoje dejanje in priznala, da je naredila veliko napako, ker ni preverila posodobljenega seznama, ki ga je Wada še pred začetkom leta 2016 poslala vsem udeležencem v športu preko e-pošte (Clarey in Tierney, 2016).

Meldonij oz. mildronat je zdravilo, ki ga zdravniki predvsem v Latviji, Rusiji in preostali vzhodni Evropi predpisujejo kroničnim srčnim bolnikom (zaradi izboljšanja vzdržljivosti in kakovosti življenja), tistim, ki bolehalo za ishemijo (zaradi boljše oskrbe s krvjo v določenem tkivu ali organu) ali za angino pectoris (zaradi preprečevanja srčnih zapletov). Zdravilo, ki je od nekdaj prepovedano v ZDA, se prav tako uporablja v obliki injekcijske raztopine, ki ima podobne učinke kot inzulin, kot preventiva proti sladkorni bolezni. Raziskave kažejo, da lahko uporaba meldonija pri športniku vodi v zmanjšanje ravni laktata in sečnine v krvi, izboljšanje delovanja srca, vzdržljivostnih lastnosti in aerobnih sposobnosti, pospešitev regeneracije, možnosti povečane fizične obremenitve pri treningu ter zmanjšanja utrujenosti po največjem naporu (Gruden, 2016). Kljub temu da uporaba tovrstnih sredstev v vrhunskem tenisu nima ključnega vpliva na igralčevo tehniko ali taktiko, lahko le-ta prispeva k boljši kondiciji pripravljenosti, ki postaja čedalje pomembnejša zaradi vedno večjih fizičnih naporov na teniških treningih in tekmovanjih (Steinberg, 2016).

Po Grudnu (2016) se je 16. septembra 2015 Wada odločila, da bo od začetka leta 2016 meldonij na seznamu prepovedanih sredstev in poživil. Razlogi za to so bili rezultati raziskav, ki so pokazali, da uporaba tega zdravila pri športnikih dokazano izboljša njihove dosežke (zaradi izboljšanja vzdržljivosti in stimulativnega učinka na krvni obtok), ter razširjenost in množična uporaba tega zdravila med športniki. Ko je Wada izvedla dva dopinška testiranja, znotraj katerih je analizirala 8.320 naključnih vzorcev z vsega sveta, so odkrili prisotnost meldonija v 182 vzorcih urina, kar pomeni, da je bilo od testiranih kar 2,2 % športnikov, ki so uporabljali omenjeno zdravilo (Clarey in Tierney, 2016). Od teh sta približno dve tretjini športnikov, ki izhajajo iz športov, kjer je ključna moč (težkoatletske discipline, borilni športi), ostala tretjina pa iz vzdržljivostnih športov (Gruden, 2016). Glede na prej povedano ni presenetljivo dejstvo, da je leta 2016 od 1. januarja do 10. marca Wada odkrila 99 športnikov, ki so padli na dopinški kontroli zaradi uporabe meldonija, med katerimi so bili večinoma športniki iz Rusije, Ukrajine, nekateri pa tudi iz Švedske, Gruzije in Etiopije (Uršič, 2016).

Po Steinbergu (2016) je sodišče mednarodne teniške zveze (ITF) v 33 strani dolgem poročilu o sodbi navedlo, da je Šarapova edina, ki je odgovorna za svojo nesrečo. Na rezultate se ni odzvala z izpodbijanjem, vendar je v svoj bran dejala, da je redno jemala meldonij, preden je bil na seznamu prepovedanih snovi. Tako Marija Šarapova kot tudi njen strokovni štab naj bi informacijo, da je 1. januarja 2016 Wada dodala meldonij na seznam prepovedanih substanc, spregledali, zato je zdravilo jemala še naprej. Njen menedžer je trdil, da je konec leta 2015 imel namen preveriti omenjeni posodobljen seznam na svojih vsakoletnih počitnicah, vendar do le-teh takrat ni prišlo, ker se je ločil od svoje žene. V samem poročilu so bila navedena dejstva, da naj bi Rusinja namerno prikrila uporabo meldonija pred oblastjo, ki od športnikov zahteva, da navedejo pogosto uporabljena zdravila, kot tudi zdravila, ki jih uporabljajo trenerji in ekipe.

Njeno priznanje, da je omenjeno substanco jemala po 1. januarja 2016, je pomenilo, da se bo morala soočiti z vsaj enoletno prepovedjo nastopanja. V poročilu je bilo tudi ugotovljeno, da do leta 2016 ni bilo postavljene nobene diagnoze ali predlagane terapije, ki bi vključevala potrebo po jemanju meldonija ter da ni iskala nasvetov glede njegove uporabe. Na podlagi tega je razsodišče odločilo, da je omenjeno substanco jemala z namenom izboljšanja lastnih sposobnosti. Sodišče je na koncu odločilo, da čeprav Šara-

pova ni namerno kršila protidopinških predpisov, je vseeno odgovorna za to, da je bila ta snov prisotna v njenem telesu med Odprtim prvenstvu Avstralije, ker ni opazila, da je bila snov dodana na seznam prepovedanih snovi v mesecu januarju (Steinberg, 2016).

Leta 2015 je v Wimbledonu v zadnjem tednu uporabila zdravilo mildronat 6-krat, medtem ko ga je na Odprtem prvenstvu Avstralije v zadnjih sedmih dneh uporabila 5-krat. Zaradi tega ji je bila s strani ITF-a odrejena dvoletna prepoved nastopanja na tekmovanjih, torej do 26. januarja 2018. V tem času ne bi mogla nastopiti na Olimpijskih igrah in 7 turnirjih za grand slam. V primeru, da bi ugotovili, da je namerno kršila protidopinška pravila, bi se lahko soočila z največjo možno kaznijo, in sicer s štiriletno prepovedjo nastopanja. Šarapova je sicer poskusila tudi z vložitvijo pritožbe na Arbitražno sodišče za šport (CAS), saj je bilo v preteklih letih le-to naklonjeno nekaterim tenisačem (kot sta Troicki in Čilič), ki so na tak način znižali svojo kazen, vendar je bilo v njenem primeru to neuspešno (Steinberg, 2016).

Zaradi množičnega pritiska ljubiteljev tenisa, ki so dvoletno prepoved igranja sprejeli kot prestrogo, je Mednarodna teniška zveza (ITF) ponovno premislila o svoji odločitvi na podlagi tega, da je tenisačica storila le eno napako, in sicer, da je spregledala e-pošto. Prav tako je Rusinja večkrat izjavila, da bi Wada morala biti bolj učinkovita na področju obveščanja glede sprememb protidopinških pravil. Arbitražno sodišče za šport (CAS) je tako ponovno obravnavalo njen primer in ji nato oktobra 2016 znižalo kazen na 15 mesečno prepoved nastopanja na tekmovanjih, ker je ocenilo, da je šlo za nenamerno kršitev protidopinških pravil (Sharma, 2020).

Javno priznanje Šarapove na tiskovni konferenci leta 2016 je povzročilo različne odzive tako s strani njenih sponzorjev kot tudi njenih soigralcev. Njeni glavni sponzorji, kot so Porsche, Tag Heuer in Nike so se od nje hitro oddaljili in posledično prekinili dosednje sponzorske pogodbe, ki so jih imeli z eno izmed najbolj vplivnih športnic na svetu. Kljub temu se je proizvajalec loparjev znamke Head, ki je že več let sodeloval s Šarapovo, odločil, da jo bo še naprej podpiral in ji celo ponudil možnost podaljšanja sponzorske pogodbe. Organizacija združenih narodov ji je odvzela častni naziv ambasadorke dobre volje, ki ji ga je podelila zaradi njene aktivne vloge v pomoči žrtvam nesreče v Černobilu (leta 1986) (Sharma, 2020).

Med odsotnostjo s teniških tekmovanj je bila kljub vsemu precej zaposlena, saj je obiskovala Poslovno šolo v Bostonu, kjer se je udeležila pouka iz globalnega strateškega menedžmenta. V Londonu se je učila vodenja, opravljala je pripravništvo pri oglaševalni agenciji, sodelovala je z oblikovalci pri podjetju Nike in se udeležila promocij lastne znamke bonbonov Sugarpova. V tem času, ko se je posvetila predvsem svoji izobrazbi, različnim poslovnim izzivom ter izdala avtobiografijo, se je naučila, da je življenje lahko lepo tudi brez tenisa (»Maria Sharapova claims«, 2017).

Po izteku prepovedi igranja se je vrnila v profesionalni tenis leta 2017, ko se je s pomočjo povabila organizatorjev udeležila teniškega turnirja v Stuttgartu ter kasneje tudi v Madridu in Rimu. V intervjuju pred turnirjem v Stuttgartu je izjavila, da se zelo veseli vrnitve v službo in da je vložila veliko truda v treninge v zadnjih štirih mesecih. Šarapova se je namreč zavedala, da je v svoji teniški karieri že bližje koncu kakor začetku, vendar si le-to ni želela končati s takšno kaznijo. Zato se je leto prej tudi odločila, da se bo borila za razveljavitev prepovedi, saj naj ne bi bila pravilno obveščena o uradni

spremembi protidopinških pravil (Clarey in Tierney, 2016). Obenem je še dodala, da je ne skrbi sprejem in slabša podpora nekaterih teniških igralcev in igralk ter javnosti, saj uživa v svojem delu in je prepričana v svojo poštenost (»Maria Sharapova claims«, 2017).

Njena vrnitev in prejem povabila organizatorjev turnirjev je med številnimi vrhunskimi teniški igralcami povzročilo večjo polemiko, kakor je njena prepoved nastopanja na teniških tekmovanjih. Znanе tenisačice, kot so Carolina Wozniacki, Dominika Cibulkova, Kristina Mladenovic, Agnieszka Radwanska, Eugenie Bouchard in Roberta Vinci, so izjavile, da bi morala Rusinja glede na njeno nižjo uvrščenost na svetovni ženski teniški lestvici odigrati kvalifikacije ter da si ne zasluži omenjenega povabila. Hrvatica Mirjana Lučić-Baroni je njen primer celo primerjala z znanim kolesarjem Lancom Armstrongom, ki je prav tako kršil protidopinška pravila.

Po Steinbergu (2016) je pristop ITF-ja zoper doping postal vprašljiv potem, ko je Šarapova sama obvestila javnost, da je bila pozitivno testirana. Nekateri teniški igralci in igralk so namreč nasprotovali njihovim trditvam, da so kontrole dopinga naključne, saj so sami bili testirani le, kadar so izgubili dvoboj. Prav tako so strokovnjaki na področju boja proti doping u opozorili, da bi se lahko igralci, ki uporabljajo izjemno majhne količine prepovedanih substanc, izmuznili padcu na dopinški kontroli. Kljub temu pa Šarapovin primer kršenja protidopinških pravil ni edini v vrhunskem tenisu. Na kontroli dopinga so v preteklosti padli tudi Richard Gasquet, Viktor Troicki, Marin Čilić, Andre Agassi, Martina Hingis in Barbara Zahlavova Strycova (»Doping in tennis«, b. d.).

Šarapova je 26. februarja 2020 v eseju, ki je bil objavljen v Voguu in Vanity Fairu, sporočila javnosti odločitev, da bo končala svojo bogato teniško kariero. V eseju je prav tako zapisala, kako velik vpliv je imel tenis v njenem življenju ter da si bo, kljub temu da še ne ve, kaj bo počela v prihodnosti, vsakič znova postavljala nove izzive (»I'm saying goodbye«, 2020).

Literatura

1. Clarey, C. in Tierney, M. (2016, 7. marec). Maria Sharapova Admits Taking Meldonium, Drug Newly Banned by Tennis. *The New York Times*. Pridobljeno s <https://www.nytimes.com/2016/03/08/sports/tennis/maria-sharapova-failed-drug-test.html>
2. Doping in tennis. (b. d.). V *Wikipedija*. Pridobljeno 22. februarja 2020, s https://en.wikipedia.org/wiki/Doping_in_tennis
3. Gruden, T. (2016, 8. marec). Kaj je tako sladkega v latvijskem zdravlilu, da je premamilo Šarapovo?. *RTVSLO.si*. Pridobljeno s <https://www.rtvsllo.si/sport/tenis/kaj-je-tako-sladkega-v-latvijskem-zdravlilu-da-je-premamilo-sarapovo/387671>
4. »I'm saying goodbye«: Maria Sharapova retires from tennis at age 32. (2020, 26. februar). *Tennis.com*. Pridobljeno s <https://www.tennis.com/pro-game/2020/02/im-saying-goodbye-sharapova-retires-tennis-after-28-years/87705/>
5. Maria Sharapova claims she 'fought for truth' as tennis doping ban return nears. (2017, 29. marec). *The Guardian*. Pridobljeno s <https://www.theguardian.com/sport/2017/mar/29/maria-sharapova-tennis-fought-for-truth-doping-ban>
6. Sharma, A. (2020, 1. januar). All You Need To Know About The Doping Ban Of Maria Sharapova. *EssentiallySports*. Pridobljeno s <https://www.essentiallysports.com/all-you-need-to-know-about-the-doping-ban-of-maria-sharapova-tennis/>
7. Steinberg, J. (2016, 10. junij). How serious was Maria Sharapova's doping?. *The Guardian*. Pridobljeno s <https://www.theguardian.com/sport/2016/jun/10/how-serious-was-tennis-player-maria-sharapova-doping>
8. Uršič, M. (2016, 25. marec). Meldonij nova ruska dopinška prevara. *Delo*. Pridobljeno s <https://www.delo.si/sport/dru-gi-sporti/meldonij-nova-ruska-dopinska-prevara.html>

Amedej Vetrih

Tadej Špicar in David Škrbec

Amedej Vetrih je slovenski nogometaš, rojen 16. 9. 1990. V PLTS je zbral 202 uradni tekmi in dosegel 25 zadetkov. V Sloveniji je igral za severnoprimerški klub Gorico in za NK Domžale. Nekaj časa se je mudil tudi v Italiji, kjer je igral za Parmo, vendar očitnejšega pečata tam ni pustil. Ima tudi tri nastope za slovensko izbrano vrsto. Prvič ga je vpoklical Srečko Katanec za tekmo proti Slovaški 1. 9. 2017. Pred sezono 2019/20 pa mu je uspel zaenkrat prestop kariere. Iz Domžal je prestopil v prvo turško ligo v klub Caykur Rizespor. Toda tokrat bomo pod drobnogled vzeli nek drug dogodek, ki je prav tako zaznamoval njegovo kariero. 18. 4. 2018 je Amedej v športnem parku Domžale oddal vzorec svojega urina v pregled protidopinški organizaciji. Niti pomislil ni, da bo 16. 5. 2018 prejel

Amedej Vetrih (pridobljeno s <https://www.rtvsllo.si/sport/nogomet/prva-liga/vetrich-po-preteku-kazni-upam-da-bo-to-sola-za-vse-druge/473225>).

obvestilo o pozitivnem vzorcu. V njegovem urinu so namreč našli sledi higenamina.

Sprva se nekoliko posvetimo številu primerov, da je nogometaš uporabljal prepovedane substance za izboljšanje svojim predstav.